

H A L M E N I E M E N

K O U L U

100 V U O T T A

3.10.2004

≈≈≈

KYSELYTUTKIMUS HALMENIEMEN KOULUN
ENTISILLE OPPILAILLE

≈≈≈

KIRJOITTANUT VESA VUOPALA

SISÄLLYSLUETTELO.....	2
1. ESIPUHE.....	3
2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA.....	3
3. TUTKIMUSTULOKSET.....	5
3.1. Tutkimuksen otos eli sananen tutkimukseen vastanneista.....	5
3.2. Koulumatkat.....	5
3.3. Koulurakennus.....	7
3.4. Opetusvälineet ja –materiaalit sekä koulutarvikkeet.....	11
3.5. Opettajat.....	13
3.6. Rangaistukset.....	16
3.7. Oppitunnit ja kotitehtävät.....	18
3.8. Välitunnit.....	19
3.9. Kouluruoka.....	21
4. LOPPUSANAT.....	22
LIITE.....	24

1. ESIPUHE

Suomalaisen sivistyssanakirja (Nurmi et al. 1992, 136) määrittelee historiikin ytimekkäästi: historiikki on historiallinen yleiskatsaus. Historiikki sisältää siis yleisluontoisen kuvauksen kohteensa vaiheista valittuna ajanjaksona. Koulun satavuotishistoriikin osalta tämä merkitsee ainakin oppilastilastoja, merkintöjä opettajista ja heidän työvuosistaan, luetteloja johtokunnan jäsenistä sekä historiallisiin dokumentteihin – usein viralliseen kirjalliseen aineistoon – perustuvaa poikkileikkausta opinahjon tapahtumista.

Tämä tutkimusraportti ei ole historiikki. Sen sijaan se on Halmeniemen koulun satavuotista taivalta juhlistava kirjallinen tuotos, jossa virallisten tahojen – valtakunnalliset ja kunnalliset päättäjät, johtokunnat, opettajat – asemesta keskitytään koulun toiminnan kannalta tärkeimpään ryhmään, sen oppilaisiin. Tässä tutkimusraportissa pääsevät ääneen koulumme oppilaat vuosikymmenten varrelta mielipiteineen ja muistoineen.

Usein ajatellaan, että sata vuotta on pitkä ajanjakso. Luonnollisesti se monessa mielessä sitä onkin. Ainakin suomalaisessa yhteiskuntarakenteessa toisen maailmansodan jälkeen tapahtuneet muutokset ovat mittavia. Entä koululaitos? Mitä samaa, mitä uutta on 2000 –luvun koulussa verrattuna itsenäisen Suomen alkuvuosikymmenten kouluun? Entä miten Halmeniemen koulun oppilaan arki on muuttunut sadassa vuodessa? Tämän tutkimusraportin tarkoitus on vastata omalta osaltaan näihin kysymyksiin.

2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Syksyllä 2003 allekirjoittaneelle tuli tilaisuus vastata Halmeniemen koulun historianopetuksesta. Vuoden 1994 valtakunnalliset peruskoulun opetussuunnitelman perusteet (POPS 1994) sen enempään kuin Halmeniemen koulun oma opetussuunnitelmakaan eivät kuitenkaan tarjonneet selkeitä asiasisältöjä opetukselle. Niinpä päätin opiskeluaikaisen Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen historianopettajani Jukka Rantalan innoittamana murtautua ulos perinteisestä historianopetuksesta oppikirjoineen ja tarkastella historiaa sen peruskäsitteiden – evidenssi eli todistusaineisto, kirjalliset, suulliset ja esineelliset historialliset lähteet, syy-seuraussuhde, muutos ja kronologia eli aikajärjestys – pohjalta. Siten käytimme kevätlukukauden 2004 kolmen viimeisen kuukauden historian tunnit oman koulumme menneisyyden tutkimiseen.

Aloitimme projektimme neljän kuudennen luokan oppilaani kanssa tutustumalla aikajanan avulla Suomen asemassa viimeisen sadan vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin: itsenäisyys, sodat, teollistuminen, teknologian merkitys. Samoihin aikoihin tapahtui koulussamme muutaman tunnin mittainen yllättävä sähkökatko, joka konkretisoi osuvasti nykyistä riippuvaisuuttamme sähköenergiaan:

Alaluokkalaisilla (0. – 2. lk) piti olla tietokonetunti. Sen asemesta tehtiin japanilaisia rakenteluhahmottamisharjoituksia eli tangrameja. Keittäjäme ei voinut pestä asioita, koska a) pesukone ei toiminut b) vesipumppu toimii sähköllä. Samaisesta syystä hän ei myöskään voinut silittää pöytäliinoja. Yläluokkalaisia (3. – 6. lk) puolestaan odotti ympäristö- ja luonnontiedon koe. Yläluokan opettaja ei kuitenkaan pystynyt käyttämään kopiokonetta. Niinpä kokeen muoto muuttui kolmeksi taululle kirjoitetuksi kysymykseksi. Lisäongelmia tuottivat sähköllä toimiva välituntikello ja radonin vuoksi tarpeellinen ilmastointijärjestelmä. Onneksi alaluokan opettajalla oli kantava ääni, ja läpiveto oli suhteellisen helppo järjestää.

Seuraavilla oppitunneilla pohdimme koulunkäynnissä sadassa vuodessa tapahtuneita muutoksia ja vertailimme vuoden 1906 viikkolukujärjestystä nykyiseen. Kotitehtäväksi annoin miettiä asioita, mitä oppilaat haluaisivat saada tietää entisajan koulunkäynnistä.

Kysymysten pohjalta suunnittelimme kyselylomakkeen, johon tuli kyllä/ei -kysymyksiä, seitsemänportaisella asteikolla toteutettuja mielipidekysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Vastauslomakkeita jaoimme oppilaiden ja Halmeniemen koulun keittäjän Anneli Ahtiaisen sekä entisen opettajan Marja Sadik-Oglin tuntemille koulun entisille oppilaille. Lisäksi koulun oppilaiden vanhemmat sekä kylän asukkaat auttoivat kyselyn levittämisessä. Tavoitteena oli jakaa vähintään 70 lomaketta ja saada toukokuun alkuun mennessä takaisin ainakin 50 vastauslomaketta. Lopulta lomakkeita lähti jakoon lähes sata, joista palautettiin toukokuun loppuun mennessä 56 kappaletta.

Tämä tutkimus perustuu näiden kyselyyn vastanneiden Halmeniemen koulun entisten oppilaiden vastauksiin. Aineiston alustavaan analysointiin ovat osallistuneet oppilaat Ali Hukkanen, Johanna Hyyryläinen, Juuso Hyyryläinen ja Ari Lantta opettajien Marja Sadik-Ogli ja Vesa Vuopala johdolla. Lopullisen raportin on työstänyt Vesa Vuopala.

3. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset käsitellään aihealueittain siten, että aihealueen käsittelyn aluksi kyseinen alue esitellään lyhyesti. Lainaukset on tehty suoraan kyselyn vastauksista.

3.1. Tutkimuksen otos eli sananen tutkimukseen vastanneista

Kyselytutkimuksen onnistumisen edellytys on riittävä otos eli joukko ihmisiä, jotka uhraavat aikaansa kyselyyn vastatakseen. Usein tutkimusjoukosta kerätään taustatietoja kuten sukupuoli, ikä ja ammatti. Tässä tutkimuksessa taustatiedot on vastaajien intimitietin varmistamiseksi jätetty hyvin vähäisiksi.

Tutkimukseen vastasi kaikkiaan 56 Halmeniemien koulun entistä oppilasta, joista naisia oli 28 ja miehiä 23. Viisi vastaajaa ei ilmoittanut sukupuoltaan. Vanhin vastaaja oli aloittanut koulunkäyntinsä vuonna 1928 ja nuorin vastaaja vuonna 2000. Siten kysely kattaa laskennallisesti 80 vuotta koulun 100 vuoden historiasta. Keskimäärin oppilaat olivat istuneet koulun penkillä 5,8 vuotta. Tässäkin oli suuria vaihteluja: lyhimmillään kaksi, pisimmillään yhdeksän lukuvuotta. 77 % (43/56) vastaajista ilmoitti pitäneensä koulunkäynnistä.

3.2. Koulumatkat

Koulumatka on lainsäädännöllisesti osa koulupäivää. Nykyinen perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän eli kunnan huolehtimaan oppilaan koulukyydityksestä, jos koulumatka on pidempi kuin viisi kilometriä.

Lyhyet koulumatkat taitettiin vuosikymmenestä toiseen pääasiassa seuraavin tavoin:

"Polkupyörällä tai jalkaisin" (1930 –luku)

"Kävelen tai polkupyörällä" (1990 –luku)

Tosin vielä 1920 –luvulla ei tasoarvoisuus liikkumisen suhteen välttämättä toteutunut.

"Nostin toista jalkaa toisen eteen, ei ollu edes pyörää."

Näiden lisäksi mainintoja saivat talviset liikkumistavat potkukelkkailu, rekikyty ja kantohankia pitkin käveleminen sekä varsinkin hiihtäminen, mikä oli vahvassa suosiossa talvisin aina 1970 – luvun alkuun. Vielä 1980 –luvultakin löytyy seuraava monipuolinen kyytivalikoima:

"Fillarilla, potkukelkalla, suksilla, taksilla, vanhempien kyydillä."

1990 –luvun oppilaat eivät enää maininneet hiihtäneensä koulumatkojaan.

Hieman kauempana koulusta asuneet oppilaat tulivat kouluun eri vuosikymmeninä hyvin erilaisin välinein: siinä, missä 1970-luvulta lähtien oppilaat istuivat koulutaksin kyydissä menen tullen, toimittiin 1940 –luvulla hieman eri tavoin.

"Hevosella, polkupyörän tarakalla, polkupyörällä ja sit linja-autolla. Koulumatka oli 10 kilometriä. Viikot asuttiin Halmeniemellä."

"Linja-autolla maanantaina. Asuin viikon siellä kylällä."

Kenties lohduttomin kyytimuisto löytyy kuitenkin 1960-luvulta.

"Koulubussi. Pikku-Toyota, jossa istuin jaloissa, ei huolittu syliin."

Kokonaisuudessaan taksikyytiläisten osuus viime kahden vuosikymmenen vastauksissa on varsin vakuuttava: yli puolet (8/13) vastaajista oli kulkenut koulumatkansa pelkästään tai osittain taksin kyydissä.

3.3. Koulurakennus

Halmeniemmen koulu on satavuotisen historiansa kuluessa toiminut kolmessa rakennuksessa: vuokrahuoneessa Tipakan talossa ns. Niitty-Tipakassa, Halmeniementien varteen v. 1907 avatussa puukoulussa sekä v. 1965 samalle tontille rakennetussa nykyisessä koulurakennuksessa, minkä virallinen osoite on Halmeniementie 354.

Halmeniemmen koulun 50 -vuotishistoriikki (Kuikka 1954, 18) kertoo, että koulu on aloitettu 29.8.1904 ilmeisesti opettajan toimesta. Mitään juhlallisia avajaisia ei pidetty, vaan päiväkirjaan on ensimmäisen koulupäivän kohdalle kirjattu yksinkertaisesti lause: "Koulun

avauspäivä.” Varsinainen koulu on avattu 3.10.1904. Kouluun on ensimmäisenä lukuvuonna kirjoitettu 29 oppilasta.

Jo seuraavana vuonna 1905 on koulun johtokunta tehnyt aloitteen oman koulutalon rakentamisesta. Halmeniemen koulun 50 –vuotishistoriikissa (Kuikka 1954, 7-10) kuvataan koulurakennuksen syntyvaiheita varsin seikkaperäisesti. Lyhyesti voidaan todeta, että talo vihittiin käyttöön 1.9.1907, mutta otettiin valmiina vastaan vasta 6.11.1909. Sittenkin kelvottoman rakennusurakoitsijan työn jälkiä korjailtiin vuosien saatossa useita kertoja, ja korjauskustannuksia perittiin urakoitsijalta ja hänen takaajiltaan aina Viipurin hovioikeutta myöten.

Tutkimukseen vastanneiden joukossa ei enää ollut Tipakan torpassa kouluaan käyneitä oppilaita. Iäkkäämpien oppilaiden muistot kuvaavat siten v. 1907 käytössä ollutta rakennusta. Useissa vastauksissa mainitaan lyhyesti seuraavien esimerkkien sisältämät asiat:

”Iso hirsirakennus. Opettaja asui rakennuksen toisessa päässä.” (1930 –luku)

”Oli luokkahuone ja toinen huone, jossa voimisteltiin ja pojat teki käsitöitä. Siellä oli, sanoivat höyläpenkiksi, jossa koristelivat puuosia.” (1920 –luku)

Muutamille vastaajille oli jäänyt koulurakennuksesta hyvin myönteinen kuva.

”Hyväkuntoinen” (1930 –luku)

”Puurakenteinen iso komea talo.” (ei tiedossa)

Toisilla taas oli selkeästi kriittisempi näkemys.

”Hirsinen vanha puurakennus.” (1940 –luku)

”Vanha välttävä rakennus.” (1940 –luku)

Eräät oppilaat olivat kiinnittäneet huomionsa johonkin tiettyyn yksityiskohtaan.

”Puulämmitettävä, lapset lämmittivät aamulla aikaisin.” (ei tiedossa)

”Vanha, kaksiluokkainen puurakennus, jossa oli kivistä tehty sokkeli.” (1950 –luku)

"Kaksi luokkahuonetta – toisessa päässä rakennusta opettajan asunto. Iso – korkea."
(1950 –luku)

Kyselyyn vastanneista 56 henkilöstä 15 ilmoitti lämmittäneensä koulurakennusta. Puulämmitys ei kuitenkaan ollut riittävä rakennuksen lämmittämiseksi: noin puolet (15/33) vastaajista oli sitä mieltä, että koulurakennuksessa oli kylmä. Lämmittämisen lisäksi oppilaat huolehtivat myös siivouksesta aina vuoteen 1939 saakka Mäntyharjun kunnan kaikilla kouluilla (Kuikka 1954, 15). siitä eteenpäin ko. toimenpiteistä vastasi palkattu henkilö.

Seuraavat kolme vastausta antavat kukin varsin selkeän, kiinnostavia yksityiskohtia sisältävän kuvauksen koulurakennuksesta.

"Kaunis, vanha rakennus, isot ikkunat, korkeat rappuset. 2 luokkahuonetta, joista toinen voimistelusaliksi, jossa oli juomavesilaitte. Havaintoni on, että sitä ei koskaan puhdistettu (koulussahan ei ollut siivoajaa, vaan oppilaat tekivät siivouksenkin. siivousvuorossa oppilaat tulivat 1 1/2 – 2 tuntia ennen oppituntien alkamista klo 9 lakaisemaan lattiaa). Rakennuksen toisessa päässä sijaitsi opettajaperheen asunto: opettajan työhuone, makuuhuone, iso sali ja keittiö." (1930 –luku)

"Puinen rakennus, kahdet rappuset, toisista mentiin luokkahuoneisiin ja toisista opettajan asuntoon. Luokkia oli kaksi, joissa pöytäuunit nurkassa (kaksi kappaletta). Eteisessä oli naulakot rinnakkain, johon oppilaat jätti ulkovaatteet. Eteisessä jaettiin ruoka, joka valmistettiin keittolassa, joka oli samassa pihapiirissä erillinen rakennus, joka on edelleen siellä. Myyty yksityiselle henkilölle." (1950 –luku)

"Nykyisen roskiksen kohdalla sijainnut puulämmitteinen rakennus, jonka toisessa päässä sijaitsi eteinen ja kaksi luokkahuonetta ja toisessa opettajan asunto. Kivijalka oli korkea ja portaat tuntuivat pitkiltä. Molemmissa luokissa sekä eteisessä oli korkea uuni, jota lämmitettiin puilla. Luokat voitiin erottaa tai yhdistää taite/liukuseinällä, ja juhlissa ne olivatkin yhtenäistä tilaa." (1950 –luku)

Kuten jo edellisestä kuvauksesta käy ilmi, otettiin koulun molemmat luokkahuoneet opetuskäyttöön 1950 –luvun alussa.

"Rakennus oli vanha koulu, joka on nyt jo purettu pois. Siinä oli kaksi luokkaa, toisessa 1-3 luokat ja toisessa 4-7 luokat." (1950 –luku)

Samalla koulu muuttui v. 1950 kaksiohjaajaiseksi kansakouluksi oppilasmäärän kasvaessa lv. 1949-1950 yli 60 oppilaan.

Kyselyn vastauksien perusteella voidaan päätellä, että sähköt tulivat kouluun 1950 –luvun alussa. Tarkalleen tämä vuosi oli 1951 (Parkkinen 1984, 3). Ulkokuuosit puolestaan olivat käytössä koko sen ajan, kun koulurakennuskin oli käytössä.

1950 –luvun lopussa todettiin vanhan hirsikoulun korjausrityksistä huolimatta tulleen tiensä päähän. Halmeniemien koulun 80 –vuotishistoriikki (Parkkinen 1984, 3) kertoo uuden koulurakennuksen syntyvaiheista seuraavaa: "Nyt alkoi tilanahtaus vaivata. Lisärakennuksen saaminen oli pakon sanelema. Talon lämpimän pitävyys ei talviaikaan ollut parasta laatua. Johtokunta toteaaakin 24.1.1958, että lämpö luokkahuoneissa huolellisen lämmityksen jälkeenkin on alle 11 astetta ja ehdottaa koulussa suoritettavaksi täydellisen peruskorjauksen, jolloin siihen laitettaisiin keskuslämmitys ja vesijohdot." Peruskorjausta ei koskaan suoritettu, mutta sen sijaan saatiin uusi, asianmukaiset tilat ja opettajien sekä keittäjä-vahtimestarin asunnot sisältävä koulurakennus, jonka avajaisjuhlaa vietettiin itsenäisyyspäivänä 1965.

Uutta koulurakennusta osattiin arvostaa oppilaiden keskuudessa.

"Uusi ja hieno, pitääjän paras!" (1960 –luku)

"Lähes uusi melkoisen moderni koulu siihen aikaan." (1960 –luku)

Vanhasta koulurakennuksesta uuteen siirtynyt vastaaja kirjoitti seuraavaa:

"Vanha koulu hirsinen korkea rakennus, pyöreät puu-uunit. Uusi koulu matala, isot ikkunat, valoisa." (1950 –luku)

Myös 1970 –lukulaisten vastaajien mielikuvien pääpaino on myönteinen.

"Sama koulurakennus kuin tällä hetkellä. Siisti ja hyväkuntoinen koulu, missä oppilaat viihtyivät."

"Koulurakennus oli suht koht hyvä."

"Se oli ihan ajanmukainen ja hyvä."

1980 –luvun alun oppilaat kuvailevat kouluaan ja sen kehittymistä seuraavin tavoin:

"Alaluokka, yläluokka, opettajanhuone ja puutyö/liikuntaluokka. Luokkien väliseinät purettavia. Keittiö muistaakseni aika uusi. Puutyöluokkaan saatiin vannesaha joskus – 84 / 85 –vuonna!"

"Lähes nykyisenlainen; opettajan huone, alaluokka, yläluokka, puukäsityö/liikunta luokka, alua toimi ruokalana, liikuntavälinen/"romu"varasto sekä keittiö. Ulkokautta pääsee WC:hen."

Seuraavien vuosikymmenten kuluessa kriittiset äänenpainot kuitenkin kasvoivat.

"Koulurakennus oli valkoinen ja hieman tylsän näköinen. Koulurakennuksessa oli kaksi luokkaa. Talvella olisi voinut olla lämpimämpää, koska ikkunat vetivät hieman."
(1980 –luku)

"Pienet luokat, valkoinen koulurakennus." (1990 –luku)

"Koulurakennus oli laatikkomainen, ruma rakennus. Ympäristökään ei ollut mitenkään erityisen kaunis." (1990 –luku)

Eräs vastaaja piti kuitenkin koulurakennusta viihtyisänä.

"Sopivan kokoinen pienelle oppilasmäärälle, luokkahuoneiden tunnelma oli hyvä eli ne eivät olleet liian luokkahuonemaisia. Kivoin luokka oli ns. peräluokka, jossa tehtiin puutöitä." (1990 –luku)

1990 –luvun taitteessa puhkaistiin varastohuoneen seinä asuinkäytöstä pois jääneeseen keittäjän asuntoon, minkä kahdesta huoneesta lähempään siirrettiin opettajainhuone ja perimmäinen otettiin opetuskäyttöön. Kun 2001 kirjastohuoneeseen, entiseen opettajainhuoneeseen yhdistettiin ruokailutila, päädyttiin seuraavaan mielipiteeseen:

"Tämä nykyinen rakennus." (2000-luku)

3.4. Opetusvälineet ja –materiaalit sekä koulutarvikkeet

Koulussa on lukuisa määrä erilaisia opetusvälineitä ja materiaaleja, joita pääasiassa opettaja käyttää eri oppisisältöjen käsittelyssä. Oppilaille jaettavat työvälineet ja kirjat – koulutarvikkeet – ovat Halmeniemen kansakoulussa ja sittemmin peruskoulussa olleet kaikille oppilaille ilmaisia vuodesta 1933. Jo sitä ennen saivat varattomat oppilaat oppikirjansa ja muut koulutarvikkeensa koulun puolesta. (Kuikka 1954, 16)

Kuten tutkimuksen 2. luvussa todettiin, ovat nykykoulun monet toiminnot vahvasti riippuvaisia sähköenergiasta. Kuitenkin 47 vuotta ensimmäistä vuottaan Halmeniemen koulu toimi ilman sähköjä. Tähän kyselyyn vastaajista selkeä enemmistö (38/56) on jo kuitenkin opiskellut sähköistetyssä koulurakennuksessa. Seuraava oppilaiden vastauksiin perustuvat taulukko antaa silti näkökulmaa siihen, että nykyisin itsestään selvät opetuksen apuvälineet ovat varsin tuoreita tulokkaita:

Opetusväline	oli koulussa	ei ollut koulussa	
kasetti/levysoitin	19	37	= 56
televisio	19	36	= 55
tietokone	10	46	= 56

Ensimmäinen televisio ja kasettinauhuri ovat vastauksista päätellen hankittu uuteen koulurakennukseen 1960 –luvun puolessa välissä. Ensimmäiset tietokoneet puolestaan on saatu opetuskäyttöön 1990 –luvun taiteessa.

Edellisiin on mielenkiintoista verrata Kuikan 50 –vuotishistoriikin listausta (1954, 10) koulun opetusmateriaaleista: ”Muusta kalustosta mainittakoon opettajan pöytä, luokka- ja helmitaulu, pari höyläpenkkiä, sorvikone ja pienempiä käsityövälineitä. Myöhemmin vuosien kuluessa on sitten sekä kalustoja että opetusvälineitä, kuten kuvastoja, karttoja ja kokoelmia hankittu lisää.”

Anekdoottina kerrottakoon, että yksi uuden opettajapariskunnan alkuvuodesta 2002 tekemistä järjestelyistä oli n. 200 opetuskuvataulun kokoelman siirtäminen kellarikerroksen varastoon

erillisen ruokailutilan aikaan saamiseksi. Kokonaan toinen asia on tämän toimenpiteen vaikutus opetuksen havainnollisuuden tasoon, mitä on jääviyssyistä tässä yhteydessä hankala arvioida.

Sen sijaan tärkeimmissä henkilökohtaisissa koulutarvikkeissa on vuosikymmenten kuluessa tapahtunut yllättävän vähän muutoksia.

"Kirjat, vihkot, kynät, kumit" (1930 –luku)

"Kynä, kumi, kirjat, viivotin" (1990 –luku)

Eri vuosikymmenten välisen kuilun huomaa kuitenkin seuraavissa vastauksissa:

"Lyijykynä, mustekynä, mustepullo ja kumi." (1930 –luku)

"Vihkot, kynät, puuvärit, sormivärit, muovailuvahat" (1970 –luku)

"Kynä, kumi, viivotin, harppi, taskulaskin, geokolmio...oppikirjat, sanakirjat"
(1990 –luku)

Puhumattakaan taloudellisten resurssien kasvun myötä tapahtuneista muutoksista.

"Kirjat, vihkot, kynät (mustepullot omat), pyyhekumit, näitä aina yhdet vuodessa, jotka kasattiin vuoden lopussa pois." (1940 –luku)

"Kymmeniä kyniä ja pyyhekumeja, viivotin ja tietenkin koulukirjat." (1990 –luku)

Erään vastaajan mieleen muistui mielenkiintoinen yksityiskohta.

"Kirjoja, vihkoja, kyniä, myös mustekynä irrotettavine terineen, mustepullo ja pieni, kangaspaloista tehty mustekynän pyyhin. Se tehtiin itse käsityötunneilla."
(1930 –luku)

Viimeiset maininnat käytöstä poistetuista mustekynistä ja –pulloista löytyvät 1960 –luvun alusta. Samoihin aikoihin alkoivat oppikirjojen kuvat olla pääsääntöisesti värillisiä mustavalkoisten asemesta. Vastaavasti ensimmäiset maininnat taskulaskimista ajoittuvat 1990 –luvulle.

Yksilöt hahmottavat ja muistavat asioita hyvin eri tavoin. Kenties erikoisin vastaus oppilaiden käytössä olleita koulutarvikkeita koskevaan kysymykseen oli seuraavanlainen:

"Reppu, kirjoja, sukset." (1950 –luku)

Edellä mainituista tarvikkeista täytyi kaiken lisäksi ostaa itse sekä reppu että sukset! Edellisten lisäksi itse ostettavista koulutarvikkeista hajamainintoja saivat käsityötarvikkeet, satunnaiset kynä ja kumiostot, kynäpenaali, mustekynä ja –pullo, värikynät, urheiluvälineet, teroitin ja lyijytäkynän lyijyt. Sen sijaan kaikki kyselyyn vastanneet ilmoittivat saaneensa oppikirjat koulusta ilmaiseksi käyttöönsä. Itse kustannettavien koulutarvikkeiden osalta oleellisen voikin tiivistää kahteen viime vuosikymmenten oppilaiden vastaukseen.

"Ei varmaan tarvinnut (ostaa mitään), mutta halusi "ihania" kyniä ja kumeja."

(1980 –luku)

"En ostanut mitään tarvikkeita. Koulussa oli kaikki tarvikkeet." (1990 –luku)

3.5. Opettajat

Kaikki ihmisyksilöt – niin myös opettajat – ovat omia persooniaan. Halmeniemen koulussa näitä opettajapersoonallisuuksia on vaikuttanut luokanopettajan tehtävässä n. 30 henkilöä. Koska osa tässä osiossa käsiteltävistä henkilöistä on elossa, lainaukset käsitellään ilman vuosikymmentunnisteita.

Kun tarkastellaan kyselyyn vastanneiden opettajia kokonaisuutena keskiarvoja tulkiten, voidaan todeta, että he ovat olleet hieman keskimääräistä ankarampia, mutta eivät erityisen pelottavia, vaikka opettajan sana onkin ollut laki. Toisaalta opettajia ei ole myöskään pidetty varsinaisesti kannustavina. 15 vastaajaa 56:sta oli uskaltanut itse tekemään tai nähnyt muiden oppilaiden tekevän opettajalle jekkuja. Rangaistuksia opettajat antoivat kohtuullisen helposti ja keskimäärin oikeudenmukaisesti.

Kuten sanottu, edelliset näkemykset ovat keskiarvoja, jotka eivät välttämättä vastaa yksittäisen opettajan toimintatapoja millään lailla. Opettajien joukkoon on vastauksien perusteella mahtunut lempeitä lapsien ystäviä.

"Opettaja oli taiteellinen, kannusti kovasti taideaineissa."

"Pirteä, liikunnallinen, motivoiva."

"(X) oli hauska ja mukava opettaja."

"Mukava ja huumorintajuinen."

"Opettaja oli selvästi innostunut työstään. Varsinkin englannin kieleen sain hänen ansiostaan erittäin hyvän pohjan."

"Hän kertoi tarinoita, joita kuunnellessa oli kiva opiskella."

"(X) osasi opettaa hyvin ja monesti kannustukin oppimaan."

"Opettajat olivat kivoja ja reiluja."

Toisaalta opettajissa on ollut myös erittäin ankaria, eräiden vastaajien mielestä jopa mielenterveydeltään järkkyneitä yksilöitä.

"Ankaria, kovia."

"Molemmat hyvin vanhanaikaisia."

"1. Ankara, sotilaallinen, omituinen. 2. Puolueellinen."

"Pelottava, ankara, julma."

"Huusi naama punaisena, jos ei ymmärtänyt asioita."

"Luonteeltaan arvaamaton, satunnaisesti väkivaltainen, enimmäkseen siedettävä, tapulissa kohtuullinen määrä lepakoita."

"Saattoi olla siinä käsityksessä, että jatkosota oli vielä käynnissä."

Eräs vastaaja pohti kurin luonnetta seuraavasti:

"Luja, oikeudenmukainen kuri on ok, mutta ei saa olla liian pelottavan hermostuneen oloinen."

Tietyissä tilanteissa opettajan pelottavakin käytös sai tragikoomisia piirteitä.

"Opettaja sai lähes raivarin kerran, kun eräs poikaoppilas joutui kuulusteluun laulun sanoista. Piti olla: 'Iske, iske, iske seinään vuoren.' Poika hapuili: 'Iske, iske, vuoren seinähän iske.' Silloin ei kai tullut näpeille, mutta open silmissä leimahti tuli, siltä se näytti. Meistä se oli huvittavaa, mutta nauraa ei sopinut. Naurattaa vieläkin se tilanne!"

Opettajia osattiin kuitenkin arvostaa mahdollisesta tiukkuudesta huolimatta.

"Vahva persoona."

"Tunnollisia, oikeudenmukaisia."

"Opettajani oli vaativa ja ankara, mutta oikeudenmukainen."

"Täsmällisiä ja vaativia."

"Yläkoulun opettaja piti kovan kurin, muuten asiallinen. Huumorintaju hyvä."

"Alakoulun opettaja leppoisa, mutta annetuissa kotitehtävissä tinkimätön."

"Ei ehkä niin ankara, mutta asiallinen ja hyvä."

Myös johtamistaidoista annettiin palautetta.

"Opettajat olivat hyviä delegoimaan hommat oppilailleen."

Muutamalle vastaajalle oli opettajasta jäänyt mieleen jokin yksittäinen, omituinenkin piirre.

"Alaluokkien opettaja oli ihan mukava. Kaunis lauluääni, laulatti paljon."

"(Opettaja) puhui hiljaa itsekseen samalla, kun neuvoi jotakin käsityötä haukkumalla oppilaita."

"Perjantaisin oli yksi tunti varattu huumorille."

"Hänellä oli kultahammas, joka aina välkehti, kun hän nauroi."

"Etenkin nimikirjoitukset piti olla selvästi luettavissa."

"(Opettaja) käski aina, jos ei jotain tiennyt, uunilta kysymään, ja sitten piti mennä uuninnurkkaan."

Yksinkertaisimmillaan opettajia luonnehdittiin seuraavasti:

"Vanhoja ja nuoria."

"Ankaria."

"Ihan mukavia."

Yleisesti voidaan todeta, että opettajien toimintatavat ovat muuttuneet yleisten kasvatustavien muuttuessa. Esim. lasten ruumiillinen kuritus oli menneinä vuosikymmeninä yleisesti hyväksyttyä, ja sitä myös käytettiin niin kodeissa kuin koulussa.

"Opettaja oli niin kuin pitääkin sellaisen henkilön olla, joskin saattoi joskus olla liiankin ankara. Jos ei totellu oppilas, saattoi opettaja napata karttakepillä."

Toisaalta opettaja saattoi olla ainoa ruumiillista kuritusta antanut kasvattaja.

"Ainoon tukkapöllynkin olen saanut opettajalta, kun liimasin kiiltokuvan väärin päin (hänen mielestään) äitienpäiväkorttiin. Jotkut muutkin saivat kuritusta ja pelkäsivät opettajaa."

Eräät vastaajat uskoivat, että ruumiillinen kuritus itse asiassa auttoi oppimaan.

"Opettajat olivat ankaria, mutta kyllä sitten opittiinkin hyvin. Karttakeppi oli käytössä lähes joka tunnilla."

"Oli hyvin hermostuvainen, katkoi monta karttakeppiä, kun löi tauluun tai oppilaan pulpettiin. Antoi hyvin helposti myös tukkapöllyä. Kyllä oppilaat oppivat ja menestyivät jatko-opinnoissa."

Nykypäivän opettaja saisi oitis kirjallisen varoituksen, jos antaisi oppilaalle luunapin tai tukkapöllyä, joten ainakin siinä mielessä opettajien motivointitavat ovat muuttuneet.

Eräs vastaaja kiteytti muistikuvansa opettajastaan seuraavasti:

"Opettaja oli normaali opettaja, välillä parempi, välil huonompi."

Opettajakin siis on hänen mielestään vain ihminen.

3.6. Rangaistukset

Nykyisin koululainsäädäntö kieltää koulussa tapahtuvan ruumiillisen kurituksen. Luokasta poistumaan kieltäytyvän tai muille oppilaille vaaraksi olevan oppilaan saa kuitenkin poistaa oppitunnilta käyttäen oppilaan ikään suhteutettuja voimakeinoja. Tavallisia opettajan rangaistustapoja ovat puhuttelu, oppitunnilta poistaminen, jälki-istunto, tekemättömin tehtävien teettäminen koulupäivän jälkeen, kotimuistutus ja käytöksen arvosanan alennus.

Rehtori voi tarvittaessa erottaa oppilaan koulusta määräajaksi. Koska osa tässä osiossa käsiteltävistä henkilöistä on elossa, lainaukset käsitellään ilman vuosikymmentunnisteita.

Iäkkäämpien tutkimukseen vastaajien kärsimät rangaistuksen tiivistyvät seuraavissa lainauksissa:

"Aiheettomista poissaoloista, jos ei ollut tunnilla hiljaa, jos oli huonosti lukenut läksyt."

"Jos ei totellut opettajaa tai teki toiselle oppilaalle jotain."

"Huutelin tytöille hävyttömyyksiä."

"Pienistäkin ohjeiden laiminlyönneistä."

"Jos oli välitunnilla WC:ssä liian pitkään."

"Tupakan poltosta tai muusta laiminlyönnistä."

Toisinaan rangaistuksen syyt olivat erikoisia.

"Join vesivärivedet, tosin luokkakaverin painostuksesta."

Rangaistukset olivat puolestaan seuraavanlaisia:

"Jälki-istuntoa, nurkassa seisomista, jopa tukkapöllyä."

"Moitteita, nolaamista, nurkkaa, karttakepin paukuttelua."

Myös koulun tai kaivon ympäri juoksuttamista, käytöksen alennuksia sekä luokan edessä esiintymistä käytettiin rangaistusmenetelminä. Jälki-istunnot pantiin käytäntöön yleensä lauantaisin koulun jälkeen 1-2 tunnin jaksoissa.

Pahimmillaan rankaisemismenetelmät olivat varsin arveluttavia.

"Karmivana muistan tapauksen, jossa poikaoppilas joutui tekemään plakaatin, tekstinä 'HAISUPUNTARI' ja sen alla seisomaan oppitunnin ajaksi."

Myöhemmin käytössä oli toisenlaisia rangaistusmuotoja. Myös rangaistusten syissä tapahtui muutoksia.

"Nuhteita ja puhuttelua, joskus piti seisoa nurkassa. Istumapaikan vaihtaminen oli tehokas rangaistuskeino."

"Yleensä rangaistuksena oli nuhtelu. 'Saarnan' sai kuulla esim. lumipallojen heitosta, epärehellisestä pelaamisesta. Harvoin joutui jälki-istuntoon."

"Oppilaat eivät saaneet rangaistuksia, mutta oppilas joutui opettajan puhutteluun. Rangaistuksia sai toisen pahoinpitelystä, kiroilemisesta..."

Yleisesti ottaen eri opettajat näyttivät valitsevan rangaistuskäytäntensä oman aikansa ja oman persoonansa mukaisesti.

3.7. Oppitunnit ja kotitehtävät

Koulussa annettava opetus on jaettu oppitunteihin. Oppitunti määritellään yleensä 60 minuutin ajanjaksoksi, josta koululainsäädännön mukaan vähintään viisitoista minuuttia tulee käyttää välituntiin. Kotitehtävät ovat puolestaan opettajan antamia, yleensä oppitunnilla käsiteltyyn asiakokonaisuuteen liittyviä tehtäviä, mitkä oppilaan tulee suorittaa koulupäivän jälkeen kotonaan.

Ainekohtainen oppituntien käsittely on jätetty tästä kyselytutkimuksesta ja tutkimusraportista tietoisesti pois, joten käytettävissä on lähinnä muutamia keskiarvoihin perustuvia näkökulmia oppitunteihin.

Vahva enemmistö vastaajista on viettänyt oppituntinsa hiljaisuuden vallitessa. Vasta viimeisinä vuosikymmeninä opetusmenetelmät ovat muuttuneet keskustelua, puhetta ja toimintaa korostavaan suuntaan.

Vastaajien käytössä on oppitunneilla ollut oppikirjoja, joissa on ollut suhteellisen paljon tekstiä. Vihkotehtäviä on tehty kohtuullisesti. Työkirjoja on ollut käytössä melko vähän, tosin peruskoulun myötä vuodesta 1974 aiempaa enemmän. Koulunkäynti ei ole ollut erityisen raskasta, joskin kotitehtäviä on annettu tasaiseen tahtiin, joukossa sekä helppoja että vaikeita tehtäviä.

3.8. Välitunnit

Kuten koululaisvitsissä kysytään: ”Mikä on koulun paras tunti? –Välitunti.” Koululainsäädännön mukaan oppilailla on oikeus 15 minuutin valvottuun välituntiin jokaista 45 minuutin oppituntia kohti.

Vastaajien mukaan välituntien pituudet ovat säilyneet koko ajan lähes samana, 10-15 minuutissa. Eräät vastaajat muistelivat ruokailun jälkeisen välitunnin kestäneen 30 minuuttia. Toisinaan välitunnit saattoivat kuitenkin erinäisistä syistä venyä, kuten muutamista vastauksista on todettavissa.

”n. 15 minuuttia, joskus jopa puoli tuntia, jos järkkä ei soittanut kelloja.”

(1970 –luku)

”15-60 minuuttia, riippui opettajien juttutuokioiden pituudesta.” (1980 –luku)

”15 min. Jos satoi, niin 15 min jämpti. Jos hyvä keli, niin 1-2 min pyrittiin lähtemään aikaisemmin ja palaamaan vastaavasti 1-2 min myöhemmin.” (1980 –luku)

Välitunneilla leikittiin, pelattiin, juostiin ja juteltiin, mutta muutamat välituntitoiminnot nousivat vastauksissa ylitse muiden: hippa, narun ja ruudun hyppääminen sekä pallopelit, erityisesti jalkapallo ja pesäpallo, mainittiin vuosikymmenestä toiseen. Välituntileikeistä mainittiin piilo, kirkonrotta, viimeinen pari uunista ulos, peili, neljä maalia, polttopallo, kunkku, tiputus, kiinniotto ja purkkis. Talvisin hiihdettiin, laskettiin mäkeä, jäädytettiin tai aurattiin kenttää, luisteltiin, pelattiin jääkiekkoa tai kaukalopalloa, tehtiin lumilinnoja ja lumiveistoksia, oltiin kukkulan kuningasta tai lumisotaa.

”Juostiin, oltiin hippasilla, lumisotaan joutui väkisin osallistumaan. Eräs Paavo tykkäsi minusta (?), ja ’lumitti’ mieluusti minua liiankin kanssa.” (1930 –luku)

Lisäksi tapeltiin, tehtiin patoja, hypättiin pituutta ja korkeutta, kierrettiin koulua ympäri, istuttiin hiekkalaatikolla, keinuttiin, kiipeiltiin kiipeilytelineissä ja pelattiin sählyä tai vaihdeltiin kiiltokuvia.

1990 –luvulla, oppilaiden määrän ollessa suhteellisen pieni, oppilaat yhdistivät voimansa.

”Leikittiin ja pelattiin erilaisia pelejä. Yleensä kaikki yhdessä.”

Välitunnit olivat toisaalta lepotaukoja, toisaalta pakollinen ohjelmanumero.

"Oltiin opiskelematta, leikittiin, pelattiin fudista." (1990 –luku)

"Oltiin ulkona säällä kuin säällä." (1960 –luku)

"Urheiltiin ja paleltiin." (1950 –luku)

Velvollisuuksia hoitamalla saattoi vesisateesta tai pakkasesta päästä joksikin aikaa eroon.

"Osa oppilaista (yleensä kaksi kerrallaan) oli järjestäjiä. He saivat jäädä sisälle välitunneiksi, pyyhkivät taulut ja siivosivat näkyvät roskat lattioilta." (1980 –luku)

Vaikka oppilaat olivat toisiaan kohtaan suhteellisen reiluja, eivätkä tappeluitakaan ollut jatkuvasti, saattoivat välitunnit olla myös ikäviä hetkiä:

"Leikittiin, vaihdettiin kirjeitä. Minua kiusattiin esim. vaatteista, välillä pojat tappelivat. Pilkattiin." (1960 –luku)

Vastaajista 11, joka viides, koki tulleen koulukiusauksen uhriksi. Välitunnit ja koulumatkat olivat ilmeisen otollisia hetkiä kiusaajille.

Toisinaan välitunneilla tehtiin jotain selkeästi kiellettyä.

"Käytiin karkkia ostamassa kyläkaupasta." (1970 –luku)

"Juostiin ja toisiamme kiusattiin. Käytiin salaa Osuuskaupassa makkaran ostissa."
(1940 –luku)

"Pelattiin nurkan takana opelta salaa kiliä!" (1940 –luku)

Edellisistä voidaan päätellä, ettei kyläkauppiaiden ja opettajien yhteistyö ole ollut täysin saumatonta.

3.9. Kouluruoka

Ilmainen ja monipuolinen kouluruoka ei ole itsestään selvyys. Jo Halmeniemen koulun ensimmäisinä vuosina Niitty-Tipakassa kouluruokailun puute oli opettajan erityisenä huolenaiheena. Kuten koulun oppilasluettelon ensimmäinen oppilas, maanviljelijä Härmä on Parkkisen (1984, 10) mukaan itse todennut: ”Kyllä siellä teki mieli välillä syömään.” Lämpimiä aterioita alettiin jakaa ensimmäisen kerran varattomille oppilaille vuosien 1909-1910 vaihteessa, vuosina 1913-1937 säännöllisesti. Sotavuosina 1941-1944 keittolatoiminnassa oli katko, mutta syyslukukauden lopusta 1944 alkaen kouluruokaa on tarjottu tähän päivään asti – ja tarjotaan edelleenkin (Kuikka 1954, 16-17).

Alkuvuosikymmeninä kouluruoka oli keittovoittoista.

”Keittoja, puuroja, vellejä. Köyhille tarjottiin ilmainen ruoka, varakkaiden lapset saivat ruokaa maksusta tai söivät omia eväitään.” (1930 –luku)

”Yleensä keittoruokia, voileivät olivat kotoa.” (1940 –luku)

Oppilaat joutuivat myös kantamaan omankortensa kekkoon.

”Perunavelliä ja puolapuuroa. Puolat noukittiin itse ja vietiin koululle.” (1930 –luku)

Kaikki varakkaiksi luokiteltujen perheiden lapset eivät välttämättä olleetkaan niin varakkaita.

”Minä en saanut koululla koskaa ruokaa, koska se oli maksullista. Oli vain voikukat ja maitopullo.” (ei tiedossa)

1950 –luvulla tarjottiin jo lihakeittoa, perunamuusia ja nakkimakkarakastiketta. Aivan kaikkien varauksetonta suosiota kouluruoka ei kuitenkaan saanut.

”Pahaa, mutta riittävästi.” (1950 –luku)

”En muista, olin huono syömään – joskus oksensin. Ei varmaan hyvää. (Ei keittäjän syy)” (1960 –luku)

Toisaalta makuja on monia – ja pienen koulun edut korostuvat.

"Kouluruoka oli erittäin hyvää ja maukasta." (1960 –luku)

"Hyvää kodinomaista ruokaa. Ruoka oli monipuolista." (1970 –luku)

"Tavallista kotiruokaa – pieni koulu, pieni keittiö ja oma keittäjä." (1980 –luku)

Kaikkea ruokaa kuitenkin syötiin, maistui se tai ei.

"Veljeni söi inhoamansa lihakeiton seisaaltaan, jotta se menisi nopeammin vatsaan!"
(1950 –luku)

1990 –luvulle tultaessa ruokalistalle oli ilmestynyt kebakoita, lasagneja, kalapuikkoja ja perunagratiinia. Eräs tuon ajan oppilas tyytyikin toteamaan:

"Kaikenlaista. Mitä ruokalistassa luki."

4. LOPPUSANAT

Tämän tutkimusraportin tarkoituksena oli päästää ääneen Halmeniemen koulun entiset oppilaat. Siten tarkoituksena ei ole ollut lainkaan keskittyä kirjallisten lähteiden antamaan oheistietoon ja –aineistoon. Raportin kirjallisina lähteinä on käytetty lähinnä kahta dokumenttia, Halmeniemen koulun 50– ja 80 –vuotishistoriikkeja, joita ei toisen käden lähteinä voi pitää parhaina mahdollisina lähdeaineistoina. Raportti ei myöskään ole mitenkään kaiken kattava tai täydellinen kokonaisuus, vaan raportin kirjoittajan henkilökohtainen näkemys tutkimusaineiston tärkeimmistä linjoista ja ominaispiirteistä. Varsinainen pohdinta on tietoisesti jätetty tekemättä, samoin luotettavuustarkastelut. Kysely antaa haluttaessa mahdollisuuden myös laajempaan tilastolliseen analyysiin.

Esittämästäni kritiikistä huolimatta olen erittäin tyytyväinen lopputulokseen ja haluan esittää parhaat kiitokseni seuraaville tahoille:

- kyselyyn vastanneille 56:lle Halmeniemen koulun entiselle oppilaalle
- Halmeniemen koulun kevään 2004 6. luokan oppilaille Ali Hukkaselle, Johanna Hyyryläiselle, Juuso Hyyryläiselle ja Ari Lantalle merkittävästä tutkimuspanoksesta
- opettaja Marja Sadig-Oglille ammattitaitoisesta analysoinnin johtamisesta
- vaimolleni Annina Vuopialle oikoluvusta ja palautteesta

- niille lukuisille henkilöille, jotka ovat eri tavoin vaikuttaneet tämän raportin valmistumiseen.

Aineiston jatkokäsittelyä ajatellen ehdotan seuraavia toimenpiteitä:

- teemahaastatteluja, missä eri-ikäiset entiset oppilaat pääsevät kertomaan kouluaikaisista tapahtumista / sattumuksista, jotka eivät tule kirjallisessa kyselyssä esiin
- tärkeimpien historiallisten ja tilastollisten faktojen (opettajat, oppilaat, johtokunta jne.) selvittämistä v. 1984 – 2004 tutkimusraporttia täydentämään
- Halmeniemen asukkaidenhankintakampanjan käytännön vaikutusten selvittäminen ja tehtyjen toimenpiteiden pääkohtien kirjaaminen liittyen koulun selviytymiseen.

Jatkokäsittelyehdotuksia kannattanee tarjota opettajankoulutuslaitoksien opiskelijoille pro gradu – aiheiksi.

LÄHDELUETTELO

Kuikka, S. 1954. Mäntyharjun Halmeniemen kansakoulu 1904-1954.

Nurmi, T., Rekiaro, I., Rekiaro P. 1992. Suomalaisen Sivistyssanakirja. Gummerus.Jyväskylä.

Parkkinen, J. 1984. Halmeniemen koulu 1904-1984.

LIITE:

KYSELYLOMAKE

KYSELY HALMENIEMEN KOULUN ENTISILLE OPPILAILLE

Ensi syksynä, sunnuntaina 3.10. 2004, vietetään Halmeniemen koulun 100 –vuotisjuhlia. Jo tänä keväänä valmistaudumme syksyn juhlallisuuksiin tutkimalla koulumme historiaa 6. luokan oppilaiden kanssa.

Käsissäsi on tutkimusprojektiimme liittyvä kysely, jonka kysymykset ovat syntyneet oppilaita kiinnostaneiden asioiden pohjalta.

Toivomme sinun koulumme entisenä oppilaana uhraavan hetken kouluajoksesi muisteleamiseen. Siten olet osaltasi mukana luomassa kuvaa siitä, millainen opintajoukko Halmeniemen koulu on ollut oppilaan näkökulmasta.

Kyselyyn vastataan nimettömänä. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja käytetään koulumme 100 –vuotishistoriikin lähteenä.

Pyydämme palauttamaan kyselyn oheisessa kirjekuoressa koulullemme 31.5.2004 mennessä.

Kaikissa tähän kyselyyn liittyvissä kysymyksissä voi ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Terveisin,

Vesa Vuopala
Halmeniemen koulun vs. rehtori
p. 688442

A. TAUSTATIEDOT

Olen 1. Nainen
 2. Mies

Tulin oppilaaksi Halmeniemen kouluun vuonna _____

Olin oppilaana Halmeniemen koulussa yhteensä _____ vuotta.

B. YMPYRÖI KYLLÄ tai EI.

Oletko lämmittänyt koulurakennusta?	Kyllä	Ei
Oliko koulurakennuksessa kylmä?	Kyllä	Ei
Oliko koulussa sähköt?	Kyllä	Ei
Oliko koulussa ulkokuusi?	Kyllä	Ei
Oliko koulussa tietokoneita?	Kyllä	Ei
Oliko koulussa televisiota?	Kyllä	Ei
Oliko koulussa kasetti/levysoitin?	Kyllä	Ei
Kävitkö lauantaisin koulua?	Kyllä	Ei
Jos kävit, oliko lauantai tavallinen työpäivä?	Kyllä	Ei
Oliko oppikirjoissa värikuvia?	Kyllä	Ei
Jouduitko itse ostamaan kirjat?	Kyllä	Ei
Täytyikö kysymykseen vastatessa nousta ylös?	Kyllä	Ei
Tarjottiinko koulussa ruokaa?	Kyllä	Ei
Kävikö koululla terveydenhoitaja?	Kyllä	Ei
Tehtiinkö opettajille jekkuja?	Kyllä	Ei
Kiusattiinko sinua koulussa?	Kyllä	Ei
Piditkö koulunkäynnistä?	Kyllä	Ei

C. ARVIOI SEURAAVIA VÄITTEITÄ ASTEIKOLLA 1 – 7.

(1 = Olen täysin eri mieltä, 7 = Olen täysin samaa mieltä)

	eri mieltä ----- samaa mieltä						
Opettajat olivat ankaria.	1	2	3	4	5	6	7
Opettajan sana oli laki.	1	2	3	4	5	6	7
Opettajat olivat pelottavia.	1	2	3	4	5	6	7
Opettajat kannustivat oppilaita.	1	2	3	4	5	6	7
Kotiläksyjä oli paljon.	1	2	3	4	5	6	7
Kotiläksyt olivat vaikeita.	1	2	3	4	5	6	7
Opettajat antoivat helposti rangaistuksia.	1	2	3	4	5	6	7
Rangaistukset olivat oikeudenmukaisia.	1	2	3	4	5	6	7
Vihkotehtäviä oli paljon.	1	2	3	4	5	6	7
Oppikirjoissa oli paljon tekstiä.	1	2	3	4	5	6	7
Työkirjoja oli paljon käytössä.	1	2	3	4	5	6	7
Koulunkäynti oli raskasta.	1	2	3	4	5	6	7
Oppitunneilla oltiin hiljaa.	1	2	3	4	5	6	7
Opettaja oli välituntisin ulkona valvomassa.	1	2	3	4	5	6	7
Oppilaat tappelivat välitunnilla.	1	2	3	4	5	6	7
Oppilaat olivat reiluja toisilleen.	1	2	3	4	5	6	7

D. VASTAA KYSYMYKSIIN. (Jatka tarvittaessa toiselle puolelle.)

1. Minkälainen oli koulurakennuksesi?

2. Koulutarvikkeet

a) Mitä koulutarvikkeita oli käytössäsi?

b) Mitkä käytössäsi olleista tarvikkeista sinun täytyi ostaa itse?

3. Kuvaile opettajaasi/opettajiasi.

4. Välitunnit

a) Miten pitkiä olivat välitunnit?

b) mitä välitunneilla tehtiin?

5. Kuvaile liikuntatuntejasi.

6. Miten oppilaita rangaistiin? Mistä rangaistuksia sai?

7. Millä (kulkuneuvolla) tulit kouluun?

8. Mitä kouluruokaa oli tarjolla?
